

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра туристичного та готельно-ресторанного бізнесу

Допущено до захисту
Завідувач кафедри к.е.н., доцент
Давиденко І.В. ( )
« » _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 242 «Туризм»
за освітньою програмою «Економіка та організація туристичної діяльності»

на тему: «Перспективи розвитку ділового туризму у м. Одеса»

Виконавець:

студентка групи 47 факультету Туризму
Бей Влада Василівна
(прізвище, ім'я, по батькові) _____ /підпис/

Науковий керівник:

старший викладач кафедри
(науковий ступінь, вчене звання)
Козловський Роман Сергійович _____ /підпис/
(прізвище, ім'я, по батькові)

Одеса 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДІЛОВОГО ТУРИЗМУ	7
1.1. Діловий туризм як напрям туристичної діяльності	7
1.2. Історичні аспекти розвитку ділового туризму	12
1.3. Класифікаційні ознаки ділового туризму	18
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЛОВОГО ТУРИЗМУ ТОВ «ТУРИСТИЧНА КОМПАНІЯ «ANEX TOUR»	24
2.1. Аналіз сучасного стану ринку ділового туризму	24
2.2. Загальна характеристика діяльності ТОВ «Туристична компанія «Anex Tour»	32
2.3. Особливості організації ділового туризму ТОВ «Туристична компанія «Anex Tour»	43
РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДІЛОВОГО ТУРИЗМУ У М. ОДЕСА	53
3.1. Напрями підвищення рівня розвитку ділового туризму м. Одеси	53
3.2. Розробка перспективного напрямку ділового туризму м. Одеси ТОВ «Туристичною компанією «Anex Tour»	62
ВИСНОВКИ	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	80
ДОДАТКИ	86

ВСТУП

Актуальність і практична значимість дослідження. Актуальність дослідження базується на зростаючій ролі ділового туризму в сучасному економічному житті, а також на потенціалі міста Одеса в зазначеному напрямку. За оцінками експертів ЮНВТО, діловий туризм є одним із найбільш ефективних з точки зору економіки сегментів туристичної індустрії у всьому світі та займає близько 20% туристичного сектору, приносячи при цьому до 60% прибутку від усієї туристичної галузі.

Сучасні тенденції в бізнесі визначають необхідність розвитку ділового туризму як стратегічного напрямку для приваблення інвестицій, розвитку мережі підприємств та сприяння підвищенню ефективності місцевої економіки. Проте, вітчизняний туристичний ринок характеризується недостатнім рівнем розвиненості інфраструктури для ділового туризму та неефективне її використання, конкуренцією серед регіонів України, невеликою кількістю проведених національних та міжнародних бізнес заходів.

Після закінчення бойових дій на території України, розпочнеться процес відновлення та розширення ділових зв'язків з бізнесменами багатьох країн. Наша країна прийматиме різноманітні делегації, проводитиме спільні ділові заходи, розпочинатиме бізнес-проекти. Критичне оцінювання наявного потенціалу м. Одеси для проведення бізнес заходів є перспективним напрямом у процесі відновлення та подальшого розвитку ділового туризму.

Ступінь розробленості теми у науковій літературі. Питання становлення ділового туризму в Україні цікавили багатьох вітчизняних науковців. Теоретичним аспектам дослідження історії становлення ділового туризму досліджували у своїх працях Б Козак [10], С. Галасюк [11], В. Абрамов [20], М. Мальська [22], В. Сливенко, Т. Подорожко, В. Шишкіна [27] та інші. Аналіз існуючого стану та перспективи подальшого розвитку розкривали у своїх роботах Н. Корнілова [7], Л. Прокопишин-Рашкевич [9], М. Бігус [13], Ю. Чаркіна [14], С. Музичка, В. Петренко [17], Я. Кацемір [23] та ін.

Для подальшого розвитку вітчизняного ділового туризму необхідні теоретичні та методологічні засади організації ділових турів, а також інноваційні підходи до його розвитку, враховуючи необхідність швидкого відновлення після закінчення військового конфлікту.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є здійснення аналітичних досліджень щодо перспектив розвитку ділового туризму в м. Одеса.

Для реалізації поставленої мети необхідно вирішити наступні **завдання**:

- вивчити діловий туризм як напрям туристичної діяльності та ознайомитися з історичними аспектами його розвитку;
- визначити класифікаційні ознаки ділового туризму;
- провести аналіз сучасного стану ринку ділового туризму;
- дослідити загальну характеристику діяльності ТОВ «Туристична компанія «Апех Тур»»;
- з'ясувати особливості організації ділового туризму ТОВ «Туристична компанія «Апех Тур»»;
- визначити напрями підвищення рівня розвитку ділового туризму м. Одеси;
- розробити перспективний діловий тур до м. Одеси для ТОВ «Туристичною компанією «Апех Тур» та розрахувати його ефективність.

Об'єкт дослідження – діловий туризм та його особливості організації ТОВ «Туристична компанія «Апех Тур»».

Предмет дослідження – особливості розвитку сегменту ділового туризму в м. Одеса, його ресурсні та інфраструктурні можливості, подальші перспективи.

У процесі дослідження було використано різні **методи**. Для вивчення ділового туризму як напрям туристичної діяльності, ознайомлення з історичними аспектами його становленнями та з класифікаційними ознаками були використані методи теоретико-методологічні методи. За допомогою аналітичних методів було здійснено діагностику ринку ділового туризму, аналіз діяльності ТОВ «Туристична компанія «Апех Тур»», оцінку ресурсного та інфраструктурного потенціалу м. Одеси. Методи прогнозування дозволили

виокремити найперспективніші види ділового туризму в м. Одесі та запропонувати новий туристичний продукт для ТОВ «Туристична компанія «Anex Tour».

Інформаційною базою дослідження стали статистичні дані щодо обсягів ділових подій, конференцій, виставок та інших заходів, що проводяться в м. Одеса. Дані про відвідуваність міста бізнесмени та делегацій з різних регіонів України та інших країн. Аналіз інфраструктури для проведення ділових заходів в Одесі, таких як конференц-зали, готелі, ресторани тощо. Вивчення досвіду розвинених туристичних міст щодо приваблення бізнес-туристів. Відгуки туристів, опитування менеджерів готелів та ресторанів для отримання експертної думки та пропозицій щодо розвитку ділового туризму, інформація про діяльність ТОВ «Туристична компанія «Anex Tour», отримана як безпосередньо в офісі компанії, так і на їх офіційному сайті.

Практичне значення дослідження полягає в розробці рекомендацій та стратегій для подальшого розвитку ділового туризму в м. Одеса. Аналіз українського ринку ділового туризму, виокремлення проблем та гальмівних чинників сприятиме розробці ефективних заходів щодо вдосконалення інфраструктури, підвищення якості туристичних послуг та створення сприятливих умов для розвитку бізнес-туризму в місті. Запропонований діловий гастрономічний тур може бути використаним ТОВ «Туристична компанія «Anex Tour» при плануванні та впровадженні стратегій розвитку ділового туризму в Одесі.

Оприлюднення результатів досліджень. Результати дослідження були оприлюднені у публікації тез:

1. Сучасний стан розвитку інформаційних технологій в туристичній сфері.
2. Роль музейних екскурсій в культурно-пізнавальному туризмі

Структура роботи. Кваліфікаційна робота включає вступ, 3 розділи, висновки та список використаних джерел. Обсяг роботи – 79 сторінок. Містить 22 таблицю, 20 рисунків, 6 формул та 5 додатків. Список використаних джерел – 58 найменувань.

ВИСНОВКИ

У ході проведення дослідження на тему «Перспективи розвитку ділового туризму у м. Одеса» було досліджено діловий туризм як напрям туристичної діяльності та вивчено історичні аспекти його розвитку, визначено класифікаційні ознаки ділового туризму, проведено аналіз сучасного стану ринку ділового туризму, досліджено загальну характеристику діяльності ТОВ «Туристична компанія «Anex Tour», з'ясовано особливості організації ділового туризму в даній туристичній компанії, визначено напрями підвищення рівня розвитку ділового туризму м. Одеси та розроблено перспективний діловий тур до м. Одеси для ТОВ «Туристичною компанією «Anex Tour». На основі отриманих результатів можна зробити наступні висновки.

Діловий туризм – це сегмент туризму, що орієнтований на подорожі людей з метою здійснення бізнес-заходів або участі в професійних подіях, таких як конференції, семінари, виставки, зустрічі з партнерами чи клієнтами. Цей вид туризму сприяє обміну досвідом, налагодженню бізнес-контактів та розвитку професійних навичок. Діловий туризм відіграє важливу роль у стимулюванні економічного зростання та розвитку туристичної індустрії в цілому.

Протягом історичної еволюції діловий туризм пройшов 4 стадії становлення: від зародження до сучасного стабільного розвитку. Кожний етап відповідав конкретним історичним умовам, технологічному прогресу та соціально-економічним змінам суспільства. Протягом останніх років діловий туризм стає однією з найбільш прибуткових галузей у світовій туристичній індустрії. Попит на проведення конференцій, виставок та зустрічей продовжує зростати, а туристичних компаній, які активно просувають даний вид послуг на туристичному ринку, небагато. Сучасні тенденції у розвитку ділового туризму відображають актуальну картину ділових поїздок, що визначають нові підходи до їх організації та проведення з метою відповідності до потреб сучасних бізнес-туристів.

Наразі не існує єдиного підходу щодо визначення основних класифікаційних ознак. Частина науковців виділяє шість основних ознак: напрями подорожі, характер події, вид туристичної діяльності, сферу діяльності, активність туриста, тривалість подорожі. Інші науковці пропонують розділяти діловий туризм на два основних напрямках: МІСЕ та корпоративний туризм. Серед найпопулярніших напрямів ділового туризму було розглянуто відвідування виставок і салонів, відвідування модних показів, участь у волонтерських програмах, участь у тренінгах, подорожі з метою короткострокового працевлаштування, навчання, інсентив-подорожі, тимблдінг.

Світова географія ділових поїздок виявляється досить різноманітною. Серед сучасних тенденцій у міжнародному діловому туризмі можна виокремити такі явища: лідируючі позиції європейських країн на ринку ділових подорожей; зменшення кількості міжнародних бізнес-заходів; значне підвищення рівня витрат на діловий туризм у 2022 р., порівняно з двома попередніми; широке використання інновацій під час проведення бізнес-заходів. Україна протягом 2018-2019 рр. посилювала свою присутність у світі бізнесу, що відображається зростанням загальної кількості туристів, які обирали ділові поїздки та користувалися послугами туроператорів і турагентів, проте у 2020 р. відмічалось різке їх скорочення. Одеська, Дніпропетровська області та місто Київ виступають осередками ділових заходів, зустрічей і бізнес-інтересів в Україні. Найбільш привабливими діловими містами визначено Івано-Франківськ, Вінниця та Львів. Проведення симпозіумів, виставок та конференцій, а також міжнародних та регіональних ярмарків, підвищення рейтингу міста як бізнесового відкриває перспективи для розвитку ділового туризму.

Туристична компанія ТОВ «Туристична компанія «Anex Tour» є міжнародним туроператором, головний офіс якої розміщений у м. Києві, а ще 6 офісів по всій території України. Компанія діє на основі Статуту, пропонуючи високоякісні туристичні послуги. ТОВ «Туристична компанія «Anex Tour» має лінійно-функціональну структуру управління, що дозволяє ефективно використовувати виробничий та управлінський потенціал і швидко приймати

управлінські рішення. Згідно з фінансовим аналізом, компанії не вистачає власних коштів для ефективної діяльності, і вона не користується довгостроковими банківськими кредитами. Фінансові результати у 2022 р. значно погіршилися, у порівнянні з попереднім роком, що змушує керівництво товариства приймати важливі управлінські рішення щодо пошуку резервів збільшення прибутку або інвестування зовнішніх коштів.

ТОВ «Туристична компанія «Anex Tour» володіє широким спектром послуг, які охоплюють всі аспекти ділових поїздок: первинні, такі як заходи, пов'язані із бізнесом, включаючи консультивання, проведення конференцій, організацію заходів для пошуку постачальників та контрагентів та вторинні, які включаючи транспортування, проживання, харчування, організацію заходів відпочинку та інших потреб клієнтів. Досліджуваний оператор має значний досвід та професіоналізм у проведенні ділових поїздок. Вони надають індивідуальний підхід до кожного клієнта, забезпечують високу якість обслуговування та гнучкість у вирішенні завдань. Завдяки власним ресурсам та наявним партнерським зв'язкам Anex Tour може успішно організувати ділові подорожі будь-якої складності та тривалості.

Сучасна Одеса має значний потенціал для розвитку індустрії гостинності та туризму, зокрема ділового, завдяки своїм рекреаційним, індустріальним, культурно-історичним та інфраструктурним можливостям. Основними напрямками, які сприятимуть цьому процесу, є розвиток нішевих видів туризму, зокрема морського, медичного, гастрономічного і еко-туризму, використання індустріального потенціалу для організації різноманітних міжнародних і національних заходів, підтримка розвитку спорту, особливо водних видів, використання новітніх технологій у благоустрої міського простору для забезпечення конкурентоспроможності міста, створення та просування брендів міських пам'яток і об'єктів інфраструктури, а також оновлення матеріально-технічної бази деяких закладів розміщення та інших об'єктів інфраструктури для забезпечення відповідності якості послуг міжнародним стандартам. Наразі, Одеса є одним із провідних міст України у сфері ділового туризму, де активно

будуються готелі вищого класу та сучасні конференц-центри. Основні фактори, що визначають конкурентоспроможність міста Одеси як центру ділового туризму, включають: наявність готелів, які відповідають стандартам для бізнесу; розвинена інфраструктура, включаючи транспортну; наявність висококваліфікованого та добре підготовленого персоналу, включаючи менеджерів зустрічей, перекладачів, готельний персонал та інших спеціалістів; економічний розвинене місто.

Одеса є морським містом, організація та проведення ділового гастрономічного туру на морську тематику може бути унікальним туристичним продуктом для ТОВ «Туристичною компанією «Apex Tour». Основною метою такого туру буде поєднання дегустації морепродуктів з можливістю розширення бізнес-зв'язків і професійного розвитку. Запропонований тур матиме групову форму з оптимальною кількістю учасників 6 осіб, які будуть прибувати до міста Одеса самостійно, компанія «Apex Tour» за необхідності забезпечуватиме трансфер з вокзалів міста. Основним об'єктом ділового гастрономічного туру «Солоний присмак Одеси» стане ресторан «Terrace. Sea View». Протягом двох туристичних днів ділового гастрономічного туру учасники матимуть можливість відвідати 3 майстер-класи та здійснити 3 дегустації в різних ресторанах міста Одеси. Туристи також матимуть одну культурно-оглядову екскурсію та одну культурно-розважальну програму. Для встановлення вартості ділового гастрономічного туру «Солоний присмак Одеси» було використано витратний метод ціноутворення. Після проведення усіх розрахунків, було встановлено, що вартість одного туру становитиме 18 683 грн., а чистий прибуток від реалізації запланованих 4 груп турів принесе ТОВ «Туристичною компанією «Apex Tour» прибуток у розмірі 60 356 грн. Рентабельність даного туристичного продукту становить 13,46%, що є прийнятним рівнем для туристичного бізнесу, а показник співвідношення собівартості до виручки склав 80,65%.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бей В.В., Гострик О.М. Сучасний стан розвитку інформаційних технологій в туристичній сфері. **Джерело**
2. Business Travel Market, Global Outlook and Forecast 2023-2032. *Statsmarketresearch* URL: <https://www.statsmarketresearch.com/global-business-travel-forecast-2023-2032-568-7814634> (дата звернення: 27.02.2024)
3. Glossary of Tourism Terms. UNWTO. URL: <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms> (дата звернення: 01.03.2024).
4. The Latest Business Travel Trends. Business Travellers Desire. URL: <https://www.revfine.com/business-travel/> (дата звернення: 01.03.2024)
5. Про туризм: закон України від 18 листопада 2003 р. № 1282-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1282-15> (дата звернення: 03.03.2024)
6. Галасюк С. С., Мартинова Н. С. Моніторинг розвитку ділового туризму у світі. *Економіка та управління підприємствами*. Вип. 50. 2020. С. 98-105.
7. Корнілова Н.В. Досвід організації ділового туризму в країнах світу. *Молодий вчений*. Серія: Економічні науки. 2018. № 10 (62). С. 813-819
8. Александрова А.Ю. Міжнародний туризм. 2019. URL: <http://infotour.in.ua/aleks42.htm> (дата звернення: 02.03.2024)
9. Прокопишин-Рашкевич Л. М., Назаренко А. В. Діловий туризм як перспективний напрям туристичної діяльності в Україні. *Вісник національного університету «Львівська політехніка»*. 2021. Т. 5. №1. С. 86-93.
10. Козак Б., Марусей Т.В. Історія і сучасні тенденції ділового туризму. Збірник матеріалів за результатами VIII науково-практичної конференції студентів та молодих вчених «Сталий розвиток України: проблеми і перспективи». Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2020. С. 94-99.
11. Галасюк С.С., Цимбаліст О.Ю. Світові та національні тенденції розвитку ділового туризму. Світові тенденції та перспективи розвитку фінансової

системи : зб. матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., 15–16 грудня 2017 р. Дніпро: НО «Перспектива», 2017. Ч. 1. С. 9–12.

12. Світова торгівля зросте до рекордних \$32 трлн у 2022 році – ООН. URL: <https://forbes.ua/news/svitova-torgivlya-zroste-do-rekordnikh-32-trln-u-2022-rotsi-oon-13122022-10460> (дата звернення: 02.03.2024)

13. Бігус М. Перспективи розвитку ділового туризму в умовах євроінтеграції. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2018. № 2. С. 14–20.

14. Чаркіна Т.Ю., Зайцева В.М. Сучасні тренди розвитку та нові напрями туристичної індустрії. *Агросвіт*. 2022. №3. С. 49-56.

15. Коваленко Л.Г., Нагорнюк Д.В. Діловий туризм як чинник підвищення ефективності функціонування готельних підприємств. *Економіка та управління національним господарством*. Вип. 36, 2019. С. 50-54. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/36_2019_ukr/10.pdf

16. Investing in Travel & Tourism. URL: <https://wtcc.org/Portals/0/Documents/Reports/2021/Investing%20in%20Travel%20and%20Tourism%20100921.pdf?ver=2021-09-16-112521-367> (дата звернення: 29.02.2024)

17. Музичка Є.О., Петренко В.А. Стан і тенденції розвитку ділового туризму в Україні. *Економіка та держава*. 2018. № 1/2018. С. 55–60. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/1_2018/12.pdf (дата звернення: 04.03.2024)

18. Шикіна О.В., Гончаренко Я.Є., Ремігайло І.Ю. Шляхи розвитку ділового туризму у період пандемії. *Інфраструктура ринку*. 2020. Вип. 50. С. 213–219.

19. Tourism 2024: Seven Challenges to Anticipate in the New Year. URL: <https://aboutdci.com/blog/tourism-2024-seven-challenges-to-anticipate-in-the-new-year/> (дата звернення: 29.02.2024)

20. Абрамов В.В., Тонкошкур М.В. Історія туризму. Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Харків: ХНАМГ, 2010. 294 с.

21. Богатирьова Г.А. Організація ділового туризму та виставкової діяльності : метод. рек. до вивч. дисц. Донец. нац. ун-т економіки і торгівлі ім.

М. Туган-Барановського, каф. міжнар. економіки та туризму. Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2022. 94 с.

22. Мальська М.П., Кізима В.Л., Мункачій І.З. Адаптація підприємств індустрії гостинності до вимог зовнішнього середовища *Економіка. Управління. Інновації*. Серія : Економічні науки. 2018. Вип. 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/eui_2018_1_12 (дата звернення: 29.02.2024)

23. Кацемір Я.В. Діловий туризм як важливий напрям економічної діяльності в розвитку Китаю. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2022. Вип. 1 (34). С. 11-16.

24. MICE Industry by Event Type (Meetings, Incentives, Conventions, and Exhibitions): Global Opportunity Analysis and Industry Forecast, 2018–2025. URL: <https://www.alliedmarketresearch.com/MICE-industry-market> (дата звернення 01.03.2024)

25. Діловий туризм: особливості та класифікація. URL: <https://tourkazka.com/%D0%B4%D1%96%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%B9-%D1%82%D1%83%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BC/> (дата звернення 01.03.2024)

26. Федорченко В.К. Теоретичні та методичні засади підготовки фахівців для сфери туризму. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2014. 472 с.

27. Сливенко В.А., Подорожко Т.О., Шишкіна В.Б. Аналіз сучасного стану та пріоритетів розвитку ділового туризму в Україні. *Ефективна економіка*. 2019. № 6. URL: <https://www.tcjnjmy.nayka.com.ua> (дата звернення 01.03.2024)

28. Statista. Global business travel. URL: <https://www.statista.com/topics/2439/global-business-travel-industry/#topicOverview> (дата звернення 10.03.2024)

29. Global Business Travel Association.

30. Vantagemarketresearch. URL: <https://www.vantagemarketresearch.com/industry-report/business-travel-market-2161> (дата звернення 10.03.2024)

31. International Congress and Convention Association. URL: <https://www.iccaworld.org/about-icca/icca-60-years-report/60-years-report/> (дата звернення 10.03.2024).
32. ICCA Business Analytics 2022 URL: https://assets.simpleviewinc.com/simpleview/image/upload/v1/clients/iccaweb/ICCA_Rankings_2023_230707_795d8dd3-147a-45e2-b97f-075234e8f0f6.pdf (дата звернення 10.03.2024).
33. International Meetings Statistics Report. 2020. URL: https://uia.org/sites/uia.org/files/misc_pdfs/pubs/Look_Inside_UIA_Statistics_Report_ed_61.pdf (дата звернення 10.03.2024)
34. International Meetings Statistics Report. 2021. URL: https://uia.org/sites/uia.org/files/misc_pdfs/pubs/Look_Inside_UIA_Statistics_Report_ed_62.pdf (дата звернення 10.03.2024)
35. International Meetings Statistics Report. 2022. URL: https://uia.org/sites/uia.org/files/misc_pdfs/pubs/Look_Inside_UIA_Statistics_Report_ed_63.pdf (дата звернення 10.03.2024)
36. Statistics Report of The International Association Meetings Market. 2019. URL: <https://cutt.ly/jO89TSb> (дата звернення 10.03.2024)
37. Державна служба статистики в Україні. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 11.03.2024).
38. Журнал «Forbes Ukraine». URL: <https://forbes.ua/ratings/38-reyting-mist-ukraini-02112020-410> (дата звернення 11.03.2024)
39. YouControl: веб-сайт. URL: <https://youcontrol.com.ua/contractor/?id=23597983#express-universal-file> (дата звернення: 12.03.2024)
40. Офіційний сайт компанії «Анех Тур». URL: <https://anex-tour.com.ua/> (дата звернення: 12.03.2024)
41. Туристичний довідник «ТурПошук». URL: <https://turpoisk.ua/ua/turoperator/anex-tour> (дата звернення: 12.03.2024)

42. Туристичний довідник Piligrim.ua. Туроператори України. URL: <https://piligrim.ua/turoperatory-ukrainy> (дата звернення: 12.03.2024)
43. Топ-7 найнезвичніших готелів України. URL: <https://www.volynpost.com/news/99207-top-7-najnezvychnishyh-goteliv-ukrainy-foto> (дата звернення: 14.03.2024)
44. Паспорт Одеської області за 2022 р. URL: <https://oda.od.gov.ua/wp-content/uploads/2023/08/pasport-odeskoyi-oblasti-za-2022-rik.pdf> (дата звернення: 14.04.2024)
45. 45. Booking.com. URL: <https://www.booking.com/> (дата звернення: 14.04.2024)
46. Конференц-сервіс в Україні. URL: <http://conferenceservice.com.ua/> (дата звернення: 14.04.2024)
47. Офіційний міжнародний портал статистики, ринкових даних та маркетингових досліджень. URL: <https://www.statista.com/topics/2439/global-business-travel-industry> (дата звернення: 14.04.2024)
48. Стратегія розвитку Одеської області на період 2021-2027 роки. Одеська обласна державна адміністрація. 2019. 115 с.
49. Одеса увійшла до ТОП-5 міст, де найбільше працюють ІТ-спеціалісти. URL: <https://odessa.comments.ua/ua/news/society/developments/6154-odessa-uviyshla-do-top-5-mist-de-naybilshe-pracyuyut-it-specialisti.html> (дата звернення: 14.04.2024).
50. Рейтинг громадського транспорту України: яке місце посіла Одеса. URL: <https://odessa-life.od.ua/uk/news-uk/rejting-gromadskogo-transportu-ukraini-jake-misce-posila-odessa> (дата звернення: 14.04.2024).
51. The Independent назвав міста, які варто відвідати у 2022 році: у рейтингу – одне українське. URL: <https://glavcom.ua/odessa/news/the-independent-nazvav-mista-yaki-varto-vidvidati-u-2022-roci-u-reytingu-odne-ukrajinske-811636.html> (дата звернення: 16.04.2024).

52. Одесу включили до рейтингу найнебезпечніших міст світу. URL: <https://odessa-life.od.ua/uk/news-uk/odesu-vkljuchili-do-rejtingu-najnebezpechnishih-mist-svitu> (дата звернення: 16.04.2024).

53. Вимірювання регіонального ділового середовища в Україні. URL: <https://competitiveness.icps.com.ua> (дата звернення: 14.04.2024).

54. Аналітичний звіт «Індекс конкурентоспроможності міст 2021». URL: http://www.ier.com.ua/ua/mci/index_2021 (дата звернення: 14.04.2024).

55. Фесенко Г.О. Гастротуризм як актуальний тренд сучасного розвитку сфери туризму в Україні. Ефективна економіка. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2021/202.pdf (дата звернення: 16.04.2024).

56. Terrace. Sea View. URL: <https://terraceodessa.com/> (дата звернення: 16.04.2024).

57. NEMO Hotel Resort & SPA. URL: <https://odessa.nemohotels.com/> (дата звернення: 16.04.2024).

58. Організація туризму: підручник. За заг. ред. д.е.н., проф. В. Я. Брича. Тернопіль: ТНЕУ, 2017 448 с.